

ayet etmek ve aşağıda belirteceğimiz hususlara bağlı kalmak şartıyla, çocuğu olmayan ailelerin, kimsesiz çocukları himayelerine alarak büyütmelerinde ve evlât edinmelerinde bir sakınca yoktur.

Evlâtlık kurumuna, İslâmiyet öncesi Arap toplumunda da rastlanmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s.), nübüvvetten önce eşi Hz. Hatice'nin kendisine hediye ettiği Zeyd b. Hârise adlı köleyi, ailesinin satın almak istemesi üzerine âzat etmiş, fakat Zeyd Peygamberimizin yanında kalmayı tercih etmiş, bunun üzerine Resûlullah onu evlât edinmiştir.

İslâm'ın ilk yıllarında eski geleneğin devamı olarak bir süre muhafaza edilen evlâtlık kurumu, Medine döneminde nâzil olan Ahzab sûresinin 4. ayetiyle kaldırılmış, ardından gelen ayette de evlâtlıkların evlât edinene değil, asıl babalarına nispet edilmesi emredilmiştir.

Evlâtlık kurumunu yaşatan etkenlerden biri de, kimsesiz çocuklara bakım ve gözetim ihtiyacıdır. Bunlara nesebi belli olmayan çocuklar da eklenebilir. Müslümanlığın evlenmeyi kolaylaştırıp özendirilmesi, boşanmaya cevaz vermesi, gayr-i meşru birleşmelere ağır cezalar getirmesi, İslâm toplumunda evlilik dışı çocukların sayısını çok azaltmıştır. Öte yandan çocukların bakımı, İslâmiyet'in özen gösterdiği konuların başında gelmektedir. Terkedilmiş çocuklarla ilgili olarak getirilen esaslar veya çocukların bakımı ve gözetimi konusunda akrabaya, belirli kurum ve kuruluşlara yüklenen ödevler, evlâtlık edinme kurumunun karşılaştığı ihtiyaçlara cevap verecek nitelik taşımaktadır.

Evlâtlığın nesebi evlât edinene bağlanmaz, aralarında mahremiyet meydana gelmez ve mirasçılık ilişkisi doğmaz. Ancak böyle bir uygulamada kanunî mirasçılık söz konusu olmayıp, sadece vasiyet imkanı vardır. Evlât edinen kişi, başka mirasçısı yoksa mallarının tamamını, varsa üçte birini evlâtlığına vasiyet edebilir. Üçte biri aşan kısım için mirasçıların rızası şarttır. (Aydın, M. Akif, TDV İslâm Ansiklopedisi, "Evlât Edinme", 11/528-529)

Yetime iyi muamele edilmesi

Dinimiz, yetimlere iyi davranılmasını emreder. Şu hadisler bu hususu açıkça ifade etmektedir:

مَنْ قَبِضَ يَتِيمًا مِنْ بَيْنِ الْمُسْلِمِينَ إِلَى طَعَامِهِ وَشَرَابِهِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ تَعَالَى الْجَنَّةَ الْبَيْتَةَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ قَدْ عَمِلَ ذَنْبًا لَا يُغْفَرُ

"Bir kimse, Müslümanların arasında bulunan bir yetimi alarak, yedirip içirmek üzere (evine) götürürse, affedilmeyecek bir suç işlemediği takdirde, Yüce Allah onu mutlaka cennete koyar." (Tirmizi, Birr, 14)

أَنَا وَكَأَقْبَلُ الْيَتِيمِ فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا، وَأَشَارَ بِالْمِثْبَابَةِ وَالْوَسْطَى، وَقَرَّحَ بَيْنَهُمَا

"Ben ve yetimi himâye eden kimse, cennette şöylece beraber bulunacağız." buyurdu ve işaret parmağıyla orta parmağını, aralarını biraz aralayarak, gösterdi. (Buhârî, Talâk, 25, Edeb, 24)

السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمَسْكِينِ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

"Kocasız kadınlarla, yoksulların işlerine yardım eden kimse, Allah yolunda cihât etmiş gibi sevap kazanır."

Râvi diyor ki, Hz. Peygamber'in:

"O kimse, tıpkı geceleri durmadan namaz kılan, gündüzleri hiç ara vermeden oruç tutan kimse gibidir." buyurduğunu da sanıyorum. (Buhari, Nafakât, 1, Edeb, 25,26; Müslim, Zühd, 41)

اللَّهُمَّ! إِنِّي أُحْرَجُ حَقَّ الضَّعِيفِينَ: الْيَتِيمِ وَالْمَرْءِ

"Allahım! İki zayıf kimsenin, yetimle kadının hakkını yemekten herkesi şiddetle sakındırıyorum." (Nesâî, es-Sünenü'l-kübrâ, 'İşretü'n-nisâ, 64, (V, 363). Ayrıca bk. İbni Mâce, Edeb, 6)

Peygamberimizin kendi evinden de yetim eksik olmazdı. Hz. Hatice ile evlendiğinde, Hatice validemizin ölen kocasından, Hind isminde bir erkek çocuğu vardı. Peygamberimiz o yetime kendi öz çocuğu gibi bakmış, yetiştirmişti. Yine Peygamberimiz Hz. Ümmü Seleme ile evlendiğinde, beraberinde beş yetimi vardı. Peygamberimiz ona, beraberinde yetim çocukların bulunmasının evlenmesine bir engel olmayacağını söyledi ve öylece kabul etti. Bu çocukların babası Ebû Seleme seçkin sahabilerdendi. Bir savaşta şehit olmuştu. Bu çocuklar Peygamberimizden, öz babalarını aratmayacak, hatta daha sıcak bir şefkat görmüşlerdi. Yapılan savaşlar sonunda şehit düşen sahabilerin çocukları yetim kalıyordu. Peygamberimiz bu çocuklara ayrı bir ilgi gösterir, onları yalnız bırakmaz, ihtiyaçlarını karşılardı. Bazılarını da bizzat kendi himayesine alırdı.